

IN MEMORIAM ALBERTS SPOĢIS DEVIES MŪŽĪBĀ

Dainis Mjartāns, LKSA *Dzintars* seniors

Dzejnieks, filozofs, sabiedriskais darbinieks un Ministeres Latviešu ģimnāzijas pedagogs, arī *Akadēmiskās Dzīves* apgāda ilggadējais pārstāvis Vācijā Alberts Spoģis kopš 15. marta (2020) vairs nav mūsu vidū. Ņemot vērā pašreizējos apstākļus, no viņa atvadīties Ministerē varēja tikai tuvākie ģimenes locekļi.

Pirms desmit gadiem klajā nāca A. Spoģa sastādītā grāmata *Minsteres Latviešu ģimnāzija izdzīvoja*. Vienīgajā pilna laika vidējās izglītības mācību iestādē ārpus Latvijas A. Spoģis mācīja vēsturi, filozofiju, sabiedriskās zinības, politiku un katoļu ticības mācību, kā arī ilgus gadus bija skolas darbvedis. Daudziem bijušajiem skolēniem palikuši atmiņā viņu organizētie jaunatnes politiskie semināri, arī Valsts prezidents Egils Levits ir A. Spoģa skolnieks.

Liels ir A. Spoģa ieguldījums žurnālistikā. Dažādos izdevumos publicēts vairāk nekā

700 rakstu. Īsāku vai garāku laiku bijis žurnāla *Akadēmiskā Dzīve*, *Gaisma*, *Kara Invalīds* galvenais redaktors. A. Spoģis bija Latviešu preses biedrības (LPB), Latviešu rakstnieku apvienības (LARA), Latvijas Rakstnieku savienības (LRS) biedrs. Strādāts arī latgaliešu preses laukā, žurnālā *Dzeive*, kā arī veidojot zinātnisko rakstu krājumus *Acta Latgalica*, *Tāvu zemes kalendari* u. c. A. Spoģis vairākus gadus bija arī *Radio Brīvā Eiropa* raidījuma *Latgolas bolss* līdzstrādnieks. Kopš studiju gadiem ar degsmi A. Spoģis bija iesaistījies katoļu studentu apvienības *Dzintars* darbībā.

Visus trimdas gadus A. Spoģis aktīvi sadarbojās ar latgaliešu grāmatizdevēju Vladislavu Lōci Minhenē. Gādāja par latgalisko lūgšanas grāmatu pavairošanu Latvijas katoļu vajadzībām. Pēc neatkarības atgūšanas *Latgaļu izdevniecības* grāmata tika nogādāta

Latgales skolām un bibliotēkām. “Ar Vladislavu Lōci kopā veidojām, nostiprinājām latgaļu presi, Latgales būtību! [...] Latgale nav tikai vārds, bet ir cilvēki, ir gars Latgalei.”

A. Spoģis dzima 1924. gada 9. oktobrī Daugavpils apriņķa Vārkavas pagasta Bratiškos. Beidzis Vārkavas sešgadīgo pamatskolu. Savu uzvārdu mantojis no dzimtās puses vietvārda – Špogi. Ierauts Otrā pasaules kara virpulī, smagi ievainots, izcietis Zedelgemas karagūstekņu nometni Beļģijā, izglītības gaitas turpināja Baltijas Universitātē Pinebergā, Hamburgas, Bonnas un Madrides universitātēs. Izdoti četri dzejoļu krājumi, publicistiskas un literatūrkritiskas apceres un recenzijas, monogrāfija par mākslinieku Juri Soikanu. Periodikā publicētas apceres par filozofijas jautājumiem – I. Kantu, V. Solovjovu, G. Marselu, K. G. Jungu, T. Celmu, K. Raudivi un Z. Mauriņu, kā arī par iespaidiem un atziņām filozofu internacionālajos kongresos.

Andris Vējāns grāmatā *Latgales rakstu gaisma* Albertu Spoģi metaforiski un trāpīgi raksturojis kā Latgales balsi Eiropas labirintos. Kultūrvēsturnieks Pēteris Zeile pievienojis vēl citus atbilstošus apzīmētājus: darbības daudzveidis, nerimtīgs kultūras strādnieks,

viens no visenerģiskākajiem tiltu cēlējiem un ceļu bruģētājiem starp trimdas un Latvijas latviešiem.

A. Spoģis personīgi pazina Z. Mauriņu, K. Raudivi, J. Jaunsudrabiņu. Uz J. Jaunsudrabiņa dzīves vietu *Mēnesnīca* viņš ar saviem audzēkņiem vienmēr braucis ar kādu praktisku mērķi – malku sagādāt vai kā citādi palīdzēt. Pēdējos gados A. Spoģis gādāja arī par Z. Mauriņas un J. Jaunsudrabiņa piemiņas istabu uzturēšanu Latviešu centrā Minsterē.

A. Spoģis kopā ar sievu Mariju izaudzinājuši un izskolojuši sešus dēlus un meitu. Pēdējos gados kopā ar dēlu Gregoru Spoģi bija pievērsies savas dzimtas vēstures izpētei. Drīzumā Rēzeknē klajā nāks A. Spoģa npublicēto dzejoļu grāmata.

Albertu Spoģi visā pasaulē vienmēr atcerēsies Minsteres Latviešu ģimnāzijas plašais bijušo audzēkņu pulks, radi un draugi Latvijā un Vācijā.

Munu sirdi, kas nagonti trauce, šūnakt
kaidis nūmīrynōjis...

Kaidis īt maņ vysur leidza, pādu
nūspīdumūs vejūleites plaukst...

Boltōs dūmas (2000)